SON HABERLER

Siyasî İcmal

İtalyada tasfiye ve intikal devresi

Sinyor Mussolini'nin iktidar mevkiinden çekilmesinin sebebi, artık aydınlanmış sayılabilir.

Mussolini, İtalyanın yüzde yüz kazanacağına hükmettiği bir harbe girmiş, İtalyanın bu harbi yüzde yüz kaybedeceğini anlaması üzerine tuttuğu ve güttüğü harb siyasetinin iflâs ettiğini görerek çekilmek mecburiyetinde kalmıştır.

Mussolini, bu kararı tekbaşına değil, Faşist yüksek divanının muvafakat ve tasvibile vermiş, bunun neticesi olarak Kral, İtalyan mukadderatına el koymağa davet olunmuş, böylece faşistlik İtalyanın başından uzaklaşmış, İtalyan Krallığı da çoktanberi muttal kalan hak ve salâhiyetlerini yeniden kullanmağa başlıyarak bir hükûmet kurmak vazifesini Mareşal Badoglio'ya tevcih etmiştir.

Mareşal, hükûmetini kurmuş ve bilhassa bir «idarei maslahat» hükûmeti kurmağa ehemmiyet vermiştir. Bu hükûmetin en bariz vasfı, askerî bir hükûmet olmak, yani İtalyada nizam ve asayişin bozulmasına, umumî bir çözüntü yüzünden memleketin anarşi içinde yüzmesine karşı koyacak, aynı zamanda İtalyanın harb gayretini ansızın sekteye uğratmıyacak bir hükûmet olmaktır.

Bu hükûmet, neşrettiği ilk beyannamesinde «Harb devam ediyor» diyerek dahilî mücadelelere imkân vermemek azminde olduğunu anlatmak istemiştir.

Bu sözü, yeni İtalyan hükûmetinin harbi devam ettirmek niyetinde olduğuna dair bir delil saymak, zannederiz ki yersizdir. Bu söz, halkın vatanseverliğine hitab ederek memleketin karşılaştığı tehlikeye büsbütün vahim bir mahiyet vermekten çekinmeğe davet için sarfedilmişe, daha fazla benziyor. Yoksa, İtalya eskisi gibi harbe devam niyetinde olsaydı, harb siyasetini temsil eden Mussolini'nin düşmesine ve faşistliğin iktidar mevkiini terketmesine lüzum kalmazdı.

Onun için Badoglio hükûmetinin, İtalyanın mukadderatını mümkün mertebe kurtarmak niyetile iş başına gelmiş olduğuna hükmetmek mümkündür.

Mareşal Badoglio'nun bu yolda attığı adımlara dair henüz güvenilmeğe değer haberler gelmemiştir. Bazı bitaraf kaynaklar, İtalyanın Vatikan vasıtasile sulh talebinde bulunduğunu, diğer taraftan Alman elçisile daimî müzakerelerde yaptığını anlatıyorsa da bu haberlerin değeri henüz anlaşılmamıştır.

Fakat Mareşal Baloglio'nun bu yolda bir takım teşebbüslere girişmesi beklenir. Çünkü, faşizmin sukutundan sonra İtalyan milletinin harbe devam etmeyi göze alacağı, yahud Almanların İtalyanlara güvenmeğe devam edecekleri iddia edilemez. İtalyanın harb siyaseti iflâs etmiş ve faşizmin sukutu, bu iflâsı açığa vurmuştur.

Bu yüzden İtalyanın ilk karşılaştığı mesele, -bir ihtimale göre- İtalya dışındaki bilhassa Balkanların muhtelif yerlerindeki kuvvetlerini İtalya dahilinde toplamak sonra İtalya dahilindeki Alman kuvvetlerinin bir an evvel geri dönmesini temin etmektir. Çünkü İtalya, ancak bu şekilde muharib bir devlet olmaktan çıkarak sulh istiyecek, yahud yalnız anavatan için harbi göze alacak bir vaziyet ihraz eder.

Onun için Mareşal Badoğlio'nun mühim bir takım hazırlıklarla meşgul olduğunu söyliyebiliriz.

Nitekim bitaraf kaynaklardan gelen haberler, onun bir taraftan Vatikan vasıtasile sulh talebinde bulunduğunu, diğer taraftan Alman elçisi ile devamlı müzakerelerde yaptığını söylemekle bu noktaları anlatmış oluyor.

Acaba Mareşal Badoglio, kayıdsız ve şartsız teslim olmağa razı olur mu?

Bu suale cevab vermek istiyen eski İtalya Hariciye Nazırı Kont Siforça, İtalyanın kendisini sulha kavuşturacak değil, belki Almanyaya karşı harekete geçirecek bir hükûmete muhtac olduğunu söylüyor ve böylece İtalyanın Alman ittifakını çiğniyerek Birleşik Milletlere iltihak etmekle teslim olmaktan kurtulmasını tavsiye ediyor.

Fakat Mr. Churchill'in dünkü nutkuna bakılırsa, İtalyanın kurtuluşu, kayıdsız ve şartsız teslim olmasındadır ve elbirliği daha sonraya aid bir keyfiyettir. Onun için Mr. Churchill'e göre İtalyanın karar vermesine kadar harb bütün şiddetile devam edecektir.

Görünüşe göre, İtalya bir tasfiye ve intikal devri geçiriyor ve İtalyanın bu mukadderatını bu tasfiye ve intikalin mahiyeti ve sürati tayin edecektir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Nikâh töreni

İzmirin eşraf ve maruf manifatura tüccarlarından Nafiz Şamlının kızı Benal Şamlı ile İzmirin sabun tüccarlarından Asım Apaydının oğlu ve Sümer Bank İstanbul Satınalma müdürlüğü memurlarından Fahri Apaydının nikâh töreni dünkü salı günü Beyoğlu Evlenme dairesinde her iki tarafın akraba ve dostlarının huzurile icra kılınmıştır. Tarafeyne saadetler dileriz.

Ölüm

Şirvanizadelerden Kazasker Ahmed Hulûsi Efendinin mahdumu ve Maliye Vekâleti Mali Tetkik heyeti reisi Rüştü Korayın amcası, Toprak Mahsulleri Ofisi Eskişehir değirmenleri başkontrolörü,

FUAD KORAY

vefat etmiştir. Cenazesi bugünkü 28/7/943 çarşamba günü Gureba hastanesinden saat 12,30 da kaldırılarak Merkezefendi camiinde namazı kılındıktan sonra Merkezefendi mezarlığındaki aile kabristanına defnedilecektir. Allah rahmet eylesin.

Şark cephesinde

Berlin 27 (a.a.) — Alman orduları başkomutanlığının tebliği:

Şark cephesinin ağırlık merkezini dün gene Orel bölgesi teşkil etmiştir. Büyük hava teşkillerile desteklenen kıt'alarımız düşmanın Orel'in cenubunda, doğusunda ve şimalinde hatlarımızı delmek için yapmış olduğu teşebbüsleri bazan lehte bazan aleyhte cereyan eden muharebeler neticesinde püskürtmüşlerdir. Düşman kanlı kayıblar vermiş ve çok sayıda tank kaybetmiştir.

Şark cephesinin başka yerlerinde, Kuban köprübaşında çetin müdafaa muharebeleri olmuştur.

Krymskaya'nın şimal batısında ve Kubichevo'nun şimal batısında muharebeye zırhlı unsurlarla hava kuvvetlerinin desteklediği ehemmiyetli kuvvetleri ileri sürerek düşman yeni hücumlarda bulunmuştur. Bu hücumların hepsi çetin muharebeler ve kısmen de muvaffakıyetle neticelenen karşı hücumlarla püskürtülmüştür.

Ladoga gölünün cenubunda düşman taze kuvvetlerle hücum teşebbüsünde bulunmuş ve muharebe uçaklarile desteklenen Alman mevzilerine karşı ilerlemiştir.

Göğüs göğüse yapılan çetin savaşlarla birbiri arkasından yapılan karşı hücumlar neticesinde Sovyetler geri atılmış ve oldukça ağır kayıblar verdirilmiştir.

Sovyet tebliği

Moskova 27 (a.a.) — Sovyet geceyarısı tebliği:

26 temmuzda Orel istikametinde harekețler yapmakta olan kıt'alarımız 5 ilâ 10 kilometre kadar ilerlemişler ve 79 meskûn yeri işgal etmişlerdir.

Bielgorod istikametinde keşif hareketleri yapılmış ve bazı kesimlerde mevzii ehemmiyette savaşlar icra edilmiştir.

25 temmuzda Almanların 52 tankı kıt'alarımız tarafından cephenin muhtelif kesimlerinde hasara uğratılmıştır. Düşmanın 57 uçağı hava savaşlarında ve uçaksavar bataryalarımızın ateşile düşürülmüştür.

«Harb sadmesi Faşizmi yıktı!»

(Baştarafı 1 inci sahifede)

men ve ruhan tahakküm altında tutulmuşlardır. Bu itibarla İtalyada çok büyük değişiklikler vukua gelmesini beklemek makul bir hareket olur. Bu tebeddüllerin şekli hakkında şimdiden bir şey söylemek mevsimsiz olduğu gibi Alman kontrolu ve işgal kuvvetleri tarafından nasıl karşılanacağı da şimdiden kestirilemez.

Kara, deniz ve hava ordularına mensub ve en modern silâhlarla teçhiz edilmiş büyük kuvvetler bugün İtalya kapılarına dayanmış bulunmaktadır.

İtalyanın parça parça değil, fakat toptan teslim olması hem Müttefiklerin hem kendi menfaati icabıdır. Bütün bu meselelerde biz Amerika ile çok sıkı bir mutabakat halinde hareket ediyoruz. Rus dostlarımız da hâdiselerden muntazaman haberdar edilmektedir.

Eğer İtalyan hükûmet ve milleti Almanların iradesine boyun eğmeği tercih edecek olurlarsa bizim için yapacak tek şey vardır: her taraftan harbe devam etmek. Şimalden, cenubdan, denizden ve havadan savaşa devam edeceğiz. Bu suretle bu memlekete harbin fecayiini bütün şiddetile hissettirmeğe çalışacağız. Bu hususta alâkalı bütün Müttefik komutanlara gereken emirler verilmiş bulunmaktadır. İtalyan hükûmet ve milletinin harbe devam hususunda verecekleri karar harbin umumî seyri üzerinde ciddî surette müessir olamıyacaktır. Bunun tek neticesi, önümüzdeki aylarda İtalyanın yakıcı harb rüzgârı ile kavrulması ve bir ucundan öteki ucuna kadar yaralanıp kanaması olacaktır. Yeni hükûmet hakkında pek az malûmatım vardır. Bu sebeble hiç bir mütaleada bulunmıyacağım. Fakat bu hükûmetin kendi milleti için çok mühim bir karar vermek mecburiyetinde bulunduğuna şüphe yoktur.

Bizim yeni bir karar vermemiz bahis mevzuu değildir. Biz demir ve ateş yağmurunu İtalyadaki hedefler üzerine yağdırmağa devam edeceğiz. Bununla beraber ihtiyatlı bir söz söylemeğe de mecburum. Filhakika İtalyada ne olacağını bilmiyoruz. Şimdi Mussolini çekildikten ve Faşist partisi çöktükten sonra İtalyan milletile umumî anlaşmalara varmak için her hangi bir vasıta ve fırsattan istifadeye yanaşmamak bir delilik olur. İtalyan işlerinin seyyal bir halde bulunup şekil almak üzere olduğu bir sırada kurtarıcı kuvvetlerin yani İngiltere ile Amerikanın bütün İtalyan devletinin çökmesini intac edecek bir yol tutmaları vahim bir hareket olur. Biz İtalyayı anarşi içine atmak istemiyoruz. Karşımızda kendilerile müzakereye girişebileceğimiz salâhiyetli makamların bulunması lâzımdır.

İtalyan milleti isterse bizim kuvvetlerimiz onu harbden ve esaretten kurtarırlar ve bir müddet sonra da ona yarrdım görecek olan yeni Avrupada itibarlı bir mevki temin edebilirler.»

Roosevelt, Churchill'in nutkunu tasvib etti

Londra 27 (Radyo) — Mr. Roosevelt, Mr. Churchill'in bugün Avam Kamarasında söylediği nutka muttali olduktan sonra nutku tasvib ettiğini ve Müttefiklerin İtalyadan kayıdsız ve şartsız teslim olmak esası üzere ısrar ettiklerini söylemiştir.

Müthiş akınlar

Londra 27 (a.a.) — Resmen bildirildiğine göre uçarkaleler dünkü pazartesi günü Hamburgu yeniden bombalamışlardır. Hanovre, Wilhelmshaven ve Wesenmunde de hücuma uğramıştır. 23 bomba uçağımız kayıbdır. 50 den fazla düşman uçağı düşürülmüştür. Son 48 saat içinde Almanyada hedefler üzerine 6000 ton bomba atılmış ve 36 saat zarfında Hamburga üç defa hücum edilmiştir.

Amerikan hava nazırlığının ve Amerikan ordusu tebliğinde şöyle denilmektedir:

Uçarkaleler Hanovre'da kauçuk ve Hamburgda denizaltı ve tayyare fabrikalarına ve Wilhelmshaven ile Webermund'daki sahil tesislerine hücum etmişlerdir. Bütün hedeflerde iyi neticeler alınmıştır.

Hiç bir av uçağının himayesinde olmıyarak uçan uçarkalelerimiz, düşman av uçaklarının şiddetli mukavemetile karşılaşmış ve 50 den fazla düşman uçağı düşürmüşlerdir.

İngiliz hava kuvvetlerine mensub Boston uçakları Courtrai'deki hava meydanını bombalamışlardır.

Typhon bomba uçakları Abbeville ve Merville'deki hava meydanlarına hücum etmiş, Amerikan hava kuvvetlerine mensub hafif bomba uçakları da Saint-Omer hava meydanını bombalamıştır. Bütün bu harekâttan 23 bomba ve üç av uçağımız dönmemiştir.

Almanlara göre

Berlin 27 (a.a.) — Resmî:

Dün gündüzün Amerikan bomba uçakları Hanovre ve Hamburg şehirlerile Almanyanın şimal batısındaki bazı kasabalara hücum etmişlerdir. Bilhassa Hanovre'da halk arasında büyük kayıblar olmuştur. Şimdiye kadar gelen raporlara göre, hücuma uğrayan şehirler üzerinde 30 düşman uçağı düşürülmüştür.

Sicilyada umumî duraklama

(Baştarafı 1 inci sahifede)

İtalyan tebliği

Roma 27 (a.a.) — Bilhassa şimal kesiminde fazla muharebe faaliyeti olan Sicilyada vaziyette bir değişiklik yoktur.

Alman bomba uçakları adanın şimal sahillerinde çok sayıda düşman ticaret ve harb kemilerine muvaffakıyetle hücum etmişler ve dört nakliye gemisi, iki kruvazör ve bir muhribi hasara uğratmışlardır.

Lavaletta limanında 5 ticaret gemisine isabetlar kaydedilmiştir.

Muharebeler bir sükûnet devresine girdi

Londra 27 (a.a.) — Catane muharebesi bir sükûnet devresine girmiştir. Fakat Kanadalı kıt'alar şiddetle çarpışarak şimal doğu istikametinde ileri hareketlerine devam etmektedirler. 7 nci Amerikan ordusu Sicilyanın şimal sahili uzunluğunca ilerlemeğe devam ediyor. Alman kuvvetlerile karşılaşan Amerikalılar şiddetli bir mukavemete maruz bulunmaktadırlar. Dün alınan esirlerin sayısı 76.000 dir. Yeniden bir kaç general ve amiral esir edilmiştir. Havaların fena gitmesi yüzünden hava faaliyeti azalmıştır. Fakat bu durgunluğu İtalyadaki siyasi buhrana atfetmek doğru olmaz.

Dünkü Fransa bugünkü İtalya

(Başmakaleden devam)

heyetinin içinde kabul edildiği müzelik vagonda görüşmek istemesi ve General Huntziger'i orada, o tarihsel vagonun basamaklarında karşılaması, Almanya'nın o zamanki psikolojik durumunu canlandıran güzel bir misaldir.

Şimdi Badoglio'nun da üç yıl önce Pétain'in yaptığı gibi Demokrasilerden mütareke şartlarını soracağını tahmin edebiliriz. Fakat kendisine verilecek cevab, herhalde psikolojik esaslara göre hazırlanmış olmıyacaktır.

Bugün Anglo - Saksonların o kadar tenkid ettikleri Vichy, üç yıl önce imzaladığı mütareke ile, bilmiyerek ve elinde olmıyarak eski müttefiklerine iyilik etmiş oldu. Eğer Pétain mütareke istemeseydi, bugün bütün Akdeniz kıyıları Mihvere geçecek, belki İspanya çoktan harbe kavuşmuş bulunacak, Tunus, Cezayir ve Fas daha o zamandan Alman kontrolu altına girecek, Afrikaya Amerikan askeri çıkarmak Müttefikler hesabına çok daha güçleşecekti.

Hissî mevzular üzerinde Almanlara nazaran daha realist görünen Müttefikler, İtalyayı vişileştirerek, Avrupa kalesini kendi ellerile perçinlemeğe hiç de niyet etmiş görünmüyorlar. Fakat bunu Almanya da şimdi çok iyi biliyor. Onun için, üç yıl önce Fransanın başına gelenlerin bundan sonra da aynen İtalyada tekrarlanacağı beklenmemelidir. Tarih baştan aşağı bir tekerrürden ibaren sayılsaydı dünya sahiden çok can sıkıcı bir yer olurdu. Yıldırım hızile birbirini kovalıyan günler içinde eskilere benziyenler de var, benzemiyenler de. Onları ayırd etmek ve lüzumlu derslerden ibaret almak bize düşer.

NADİR NADİ

Millî Şef dün gece Ankaraya döndüler

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

ve Emniyet müdürü tarafından karşılanmışlardır.

Millî Şefin Niksarda tetkikleri

Niksar 27 (a.a.) — Zelzele mıntakasında bir tetkik gezisi yapmakta olan Reisicumhur İsmet İnönü yanlarında Dahiliye ve Nafia Vekillerile Tokad Valisi ve meb'uslarımız olduğu halde, dün saat 16 da Erbaadan buraya gelmiş, kazamız kaymakamı, memurları ve kalabalık bir halk kütlesi tarafından coşkun tezahüratla karşılanmıştır. Hükûmet konağı karşısındaki bahçede bir müddet istirahat eden Millî Şef, Niksarlılarla görüşmüş ve dileklerini dinlemiştir.

Reisicumhur İsmet İnönü saat 17 de sevgi ve bağlılık tezahürleri arasında buradan ayrılırken bu defaki gelişlerinde kasabamız halkını neş'eli bulmuş olmalarından duyduğu memnuniyeti ifade eylemiştir.

Terzilerin defilesi ve berberler müsabakası

1 ağustosta Galatasarayda açılacak sergide Terziler Cemiyeti canlı mankenlerle bir defile, Berberler cemiyeti de bir saç ve tuvalet müsabakası düzenlemeği kararlaştırmışlardır.

Çok alâka uyandıracak bu müsabakalar için sergide ayrı bir yer ve hususî dekorlar hazırlanmaktadır.

Teşekkür

Çok sevgili aile reisimiz Mustafa Hikmet Yucadın ebedi ayrılışından mütevellid acılarımıza candan iştirak ederek bizleri tesliyeye koşan değerli dostlarımıza ayrı ayrı teşekküre imkân bulamadığımızdan bu vazifemizin değerli gazetenizle ifasını rica ederiz.

Eşi: Cemile Yucad, çocukları: Tahsin, Tevfik, Nimet, Nigâr, Cahid, damadı: İbrahim Tavşanlı

***

Bostancıda tedavide bulunan oğlumuz Kadir Yelkovanın genc yaşında aramızdan ayrılması suretile duçar olduğumuz acı ve kederimize telgraf, mektubla ve bizzat taziyede bulunan dost ve ahpablarımıza ayrı ayrı cevab vermemize acılarımız dolayısile imkân bulamadığımızdan muhterem gazeteniz vasıtasile sonsuz saygılarımla teşekkür ederim.

Ailesi namına: Eskişehirde demir ve hırdavat tüccarlarından Süleyman Yelkovan

***

Röntgen mühendisimiz Bay **RAOUL STİEPOVİÇ**'in vefatı münasebetile çelenk gönderen, bizzat ve yahud tahrirî taziyet eden sayın doktor ve dostlarımıza candan teşekkürlerimizi arzederim.

Evliya Zade Nureddin müessesesi

GÖNÜL CEHENNEMİ

Muharriri: MEBRURE SAMİ KORAY

Talihleri birbirine düğümlenmiş nasibsiz varlıkların iç cehennemini, engin bir duygu ve duyuruş çağlayanile anlatan bu eser, yaşanmış bir aşk ve bir aile faciasını bütün acılığı ile safha safha gözlerimizin önüne sererken, seçkin romancı MEBRURE SAMİ KORAY'ın san'at kudretini bir kere daha abideleştirmektedir.

Muharrir, mahkeme dosyalarına geçmemiş, hiç kimse tarafından bilinmemiş çifte bir cinayetin azabını taşıyan kahramanını, akıcı ve heyecanlı bir üslûbla dile getirmektedir. «GÖNÜL CEHENNEMİ» edebiyatımızın en üstün romanlarından biridir.

300 SAHİFE — 150 KURUŞ

R E M Z İ K İ T A B E V İ

DO YOU SPEAK ENGLISH?

İNGİLİZCE KONUŞUR MUSUNUZ?

HAFTALIK LİSAN GAZETESİ

FİATI HER YERDE 5 Krş.

Yepyeni bir şekil, üç renkli kapak, faydalı yazılar, makaleler.

Bu haftaki nüshasındaki başlıca kayda değer yazılar şunlardır:

1 — Kendi kendinize İngilizce öğretebileceğiniz yeni bir usul.
2 — Az İngilizce bilenlerin ilerlemesine yardım edecek dersler.
3 — İngilizce konuşulan memlekete seyahat...

Bunaltıcı sıcaklardan sizi serinletip ferahlığa vardıracak limon çiçekleri

HASAN KOLONYASI

olup bir damlası bir çiçek bahçesi kadar lâtif kokuludur.

Resmî daire ve müessesatla Belediye ve fabrikaların nazarı dikkatine:

Fabrikamızın yapmakta olduğu

Seyyar ETÜVLERDEN

halen mevcudumuz bulunduğu ve sipariş almakta olduğumuzu sayın müşterilerimize arzederiz. Galata Perşembepazarı No. 3

İstanbul Çelik Eşya Fabrikası

NUH BABAN ve ORTAKLARI

TEL: 40294

Yüksek Mühendis ve FEN MEMURU ARANIYOR

Anadoluda inşaat işlerinde çalışmak üzere tecrübeli bir yüksek mühendis ile bir fen memuru aranıyor. Talib olanların referanslarile beraber birer fotografla (İNŞAAT) rumuzile 176 numaralı posta kutusuna mektubla müracaatleri.

Ankarada SATILIK EV

Ankaranın en beğenilen yerinde İsmet İnönü caddesile Kâzım Özalp caddesinin birleşiğinde köşede 28 numaralı ev satılıktır. Görmek veya sormak istiyenlerin İstanbulda 52/52, Ankarada 5534 telefon numarasına müracaatleri.

SATILIK MOTÖR ve MAKİNELER:

1 — Bir aded az kullanılmış Alman mamulâtı 0,35 metre kutrunda tomruk alır 12 destereli hızar makinesi.
2 — Az kullanılmış bir Üniversal buğday temizleme makinesi, (Elek, triyör ve evrika üçü bir arada)
3 — Amudî ve tek silindirli takriben 20 beygirlik yarım Dizel bir motör,
4 — R. C. A. marka 110 volt şehir cereyanı ile işler bir santral beş aded alıcısı olan radyofon,
5 — Bir aded portatif yalnız daimî cereyanları ölçmek için ampermetre, (azamî 50 ampere kadar ölçebilir) satılıktır.

Talib olanların ve mütemmim malûmat almak istiyenlerin «Ankarada T. C. Bankası Umum Müdürlüğü binasında «Aksaray Azmi Millî T. A. Ş İdare Meclisi azasından Zekeriya Beşorak'a müracaatleri.

MÜHENDİS ve Sanayi Mektebi Mezunu Alınacak

MAMAK GAZMASKE FABRİKASI MÜDÜRLÜĞÜNDEN:

Fabrikamızın boya ve galvaniz servisi için 100 - 140 lira ücretle bir Sanayi mektebi mezunu;

Dikiş ve montaj servisi için 120 - 210 lira ücretli bir mühendis veya Sanayi mektebi mezunu.

Soğuk demir ve kaynak ve döküm atölyeleri için 120 - 170 lira ücretli bir mühendis veya Sanayi mektebi mezunu alınacaktır.

Her birine ayrıca mesken bedeli, fevkalâde zam ve mühendis mevkiindekiler için de ayrıca birer er tayin bedeli verilecektir.

Tabiblerin Müdürlüğümüze müracaatleri ilân olunur.

Topuzun Kısmeti

No. 6

Yazan **Mahmud Yesari**

Hanife hanım — Ağzını öpeyim, Topuz! [Orizdibakın kaldırımını bulurlar.]

Topuz — [Yanyana tıpış tıpış yürümektedirler:] Böyle vahitlerde senin sohaba çıhman doğru değil... Ben, it gibi dolaşıp yol açmağı bilmesem, ezildindi ha!

Hanife hanım — Sus! Üstüme hayırlı şeyler yor.

Topuz — Hayrın içime gonuşirim. Adamı, iterler, ezeler, çiğnerler. Biz, çocuhluhtanberi galabalıh arasında çehirge gibi zıplamağa alışıhız. Eyle iken, bizi de yere yıhtıhları oliy!

Hanife hanım — Bırak, biraz da tatlısından konuşalım. Çıkarsa, ne yaparsın?

Topuz — Çıharsa? Ne çıhacah ki? On gayime, yirmi gayime, elli gayime... [Durur:] Yüz gayime... [Ensesini kaşır, kuvvetle:] Bilemedin beş yüz gayime... Ula bu para yenmehle tüheniz mi ki?

Hanife hanım — Peki, ne yaparsın canım?

Topuz — [Keyifli:] Neler yapmam kil. Yenicamideki esvabcılar yoh mu? Onlardan, bir yahışıhlı uruba alırım. Bir de zorlu gundura. Kesketü de yenilerim. Topuzun işi tamam!

Hanife hanım — A! Çabuk kesip atın!

Topuz — Daha açılacam ya, ayaz belimi bükiy!

Hanife hanım — Titremekten omuzlarım katıldı. Konuşunca, üşümemi unutur gibi oluyorum.

Topuz — Böyledir de bu ayazlarda sohahlarda işin ne?

Hanife hanım — Dükkânlar, yarın kapalı imiş!

Topuz — Bir gun dişinu sıhamaz mı idin ki?

Hanife hanım — Ben, karışık yağ yiyemem. Üç aylıkları aldım mı, ertesi gün evin erzakını, eksiklerini tamamlarım. Bugün geçe kaldım. Kabahat, bende değil...

Topuz — Ha, onu biliyim... Hasta olma da...

Hanife hanım — Ağzını seveyim...

Topuz — Belediyenin önünde seni tramvaya bindiremezsem, Bayazıda kadar beraber çıharız. Artıh Fatih tramvayları yarı be yarı boştur. Bir tomafil çağıracah! Çağıracah ama, eyle bir çeşid el sallayıler ki benim elimden gelmiyi?

Hanife hanım — O şeytan arabalarını durdurmağı ben de bilemem. Bayramda duyduğum hep kaza. Daha hiç binmedim.

Topuz — Benim de binmişlihim yoh!

Hanife hanım — Piyango çıkarsa, biner misin?

Topuz — Yahışıhlı urubayı sırtıma geçirince; gel ulan! diye bir seslenirim ki sorma!

Hanife hanım — Yamansın Topuz!

Belediyenin önünde boş tramvay bulamazlar, ayazda beklemektense, tıpış tıpış yürümeği göze alırlar.

Topuz — Teyze, sen, işi ters gulahtan tuttun. Alacağını alır, bahhale bırahırdın. Topuz, eve getirsin, dedin. Ben, bu gece yetiştiremesem, yarın gapundaydım. Hep boşuna titriysin!

Hanife hanım — Doğrusu, bu, hiç aklıma gelmedi.

Topuz — [Dolu geçen tramvaylara bakarak:] Sen, bunlara nasıl binebilürsün kü babam?

Hanife hanım — Allah, yazdıysa bozsun.

Bayazıdda ümidleri boşa çıkmıştır. Şehzadebaşını tutarlar.

Topuz — Teyze, bah, dimehi unutirim.

Hanife hanım — Söyle Topuz! Bir isteğin varsa, çekinme!

Topuz — Sağlığın. [Ensesini kaşıyarak:] Hani, lâf ya, üşümemizi unutalım. Şu para çıharsa, Balıh pazarındaki Tünel meyhanesinde garson Alehsinin çift kapahlı bir saati var. İki gayimeye bırahacah! Bir de galın gösteh! Topuzda gılıh gıyafet düzeldi dersin ya gayri!

Hanife hanım — Hepsi bu kadar mı Topuz?

Topuz — Vahit gar gıyamet olmasa sıcağa da giderdim.

Hanife hanım — Kirlerin dökülürse üşürsün. İnsanın hamuru çamurdanmış, su ile çok oynama!

Topuz — Biz su ile, çamur ile oyniriz.

Yorgun ve dalgın yürümektedirler.

Topuz — [Birden uyanarak:] Teyze, bu bilete ne vuriy, biliy misin?

Hanife hanım — Boy boy.

Topuz — Ne boyu? Paranın boyu posu olur mu?

Hanife hanım — Öyle bir olur ki... Harcamağa alışkan olanlara sor...

Topuz — Anlayacağım da yoh. Bırah. En zorlu gaç lira çıhiy?

Hanife hanım — A! Sırasına göre açık göz oluyorsun, sırasına göre de vurdum duymaz! Yahut, dünya âlem inliyor: Yüz bin lira!

Topuz — Bu para, çoh yer tutar mı ki?

Hanife hanım — Parasına göre... Pangonotlar hep bir mi ayol?

Topuz — [Düşünceli:] Bırah! Sen de benden çoh bir şey bilmiysin! [Sağ yumruğunu sol avucuna vurarak, çok düşünceli] Yüzü anliyim... Eh, bine de gulahlarım dolu... İkisi bir araya nasıl geliy?

Hanife hanım — İnşallah çıkar. Safayı hatırla yer, öğrenirsin.

Topuz — Bırah! Para saymahtan rahatım kaçacah!

Fatihe yaklaşmışlardır. Topuz, rüzgârı siper alarak yürür.

Hanife hanım — Topuz, evlâdım. Adam olan için, paranın azı da birdir, çoğu da birdir. Benden sana, ana nasihatı. Sakın, har vurup harman savurma! Senin burada kimin kimsen yok mu?

Topuz — Kimüm olacah ki? Anamı tanımıyim. Bir hastalıh gelmiş, almış, goturmuş... Babam için de şehid oldu, deyiler. Ne bilem! Babamın yatalah gız gardaşı vardı, Anadola ketmiş. Başha kimsem yoh!

Hanife hanım — Öyle ise, fıkaralara yardım et. Düşkünleri gözet. Senin yapacağın en doğru iş, kendine bir oda tutmaktır.

Topuz — Yoh! Teh başına bir adamın gosgoca oda da nesine?

Hanife hanım — Paran olduğu duyulunca, seni, han kapısında kıtır kıtır keserler.

Topuz — [Dikilir:] Kim kesi? Bir löverle bir çifte ağızlı alırım. Bah, kimse yanıma yanaşabilir mi babam?

Hanife hanım — Benden sana, ana nasihati, dedim. İster dinle, ister dinleme.

(Arkası var)

Hadiseler Arasında — FELEK

Ben ne oldum yahu!

Ben ne oldum yahu! Önüne gelen derdini bana yanıyor. Yoksa ben Nasreddin Hoca gibi gölge kadısı mı oldum.

Bakınız şu imzasız mektuba: (Aynen)

«27 yi 28 e bağlıyan gece Bandırma yolile İstanbula gelirken hiç tanımadığım (17-18) yaşlarında bir (kız) ilk görüşmemizde hiç bir şey konuşmadım. Dünya eşi olmaklığımda bulunduğum teklifimi hiç itiraz etmeden kabul etmişti. Yanında bir annesile bir de küçük kardeşi olduğu münasebetile başka bir şey konuşamadık. Yalnız şu kadar. Birbirimizi nasıl bulabileceğiz dediğimizde sen bana (atresini) ver demişti. Ben de kendisinden istediğim zaman annesinin yanında veremedi. Bana mektubla bildireeek olmuştu. Günlerden beri yola bakıyorum, cevab alamadım.

Onun atresini bilmiyorum. Ancak ismini biliyorum. Mahcub olmaması için ismini, kendi ismimi de bildirmiyorum.

Sizleri böyle işlerin nasıl olacağı fevk alâ bildiğiniz için (!) sizlere kısaca halimi anladıyorum. Cumartesi, pazar günkü sayılarda yazmanızı saygı ile rica ederim.

Vapurdan iner inmez işim bilet almak oldu. Senelerdenberi devam ediyorum. Amurtu bile isabet etmezdi. Bu kızın şansına aldığım biletde epeyce bir ikramiye isabet etti. Bu kızı bulmuş olsam hiç değilse mükâfatını vereceğim. Rica ile yalvarırım.»

Mektubun şu safiyane edası, imlâ ve şivesinin de şehadeti bunun bir alay olmadığını gösteriyor. Demek ki gerçekten bizi böyle şeyleri halledebilir sanıyorlar. Ne diyebiliriz? Gene Nasreddin Hoca merhumun:

— Ağacdan düşeceğimi bildin, ne zaman öleceğimi bilirsin! diye ısrarına benzemez mi?

Haydi bu gencin kanaatini bozmıyalım ve tayyare biletine çıkan ikramiyeyi adresi ve ismi meçhul olan müstakbel nişanlısına vermek üzere bize gönderilmesini tavsiye ile iktifa edelim.

Ben ne oldum yahu?.

Galiba ben Çamlıcalı bir okuyucumun mektubundan aldığım şu parçada: «... Bu cihetle bugün de şöyle böyle bir hasbıhal yapmağa pek ziyade muhtaç olduğumdan seninle derdleşmek istedim. Ne yapayım, yedi kat eller bile seni Marko paşa yerine koymuş; ben hiç olmazsa senin öz hemşerinim, yani Üsküdarlıyım..»

Dediği gibi ben bir nevi modern Marko paşa oldum. Anlaşılan böyle bir adama da ihtiyac var ki hergün bir çok mektubla bana derd yanıyorlar. Hatta insanların işini görmemiz, derdlerini dökmelerine delâlet etmemiz yetmez gibi «Kamçı» imzasile mektub gönderen bir okuyucum İstanbuldaki 4000 araba beygirinin yemsizlik ve gıdasızlık yüzünden ölüme mahkûm olduklarını anlatırken bir araba beygirinin (sabah yemi, gündüz torbası, akşam yemi ve gece yemi) nden mürekkeb günlük gıdasını da izah edip bu hayvanlara verilen haftada iki buçuk kilo kepeğin artırılmasını istiyor. E, bunu nasıl yazayım. Malûmu zarafet bütün dünya gibi biz de kepekli undan yapılmış ekmek yiyoruz. Kepeğini ayırıp hayvanlara versek bizim unlar azalacak ve ağaracak. Azaldığı bir şey değil, ağarınca ekmekler beyaz çıkacak, onu da Belediye istemiyor!. Beyaz ekmek yaptıranları haber veriniz!, diye bizi birbirimizi haber vermeğe teşvik ediyor!

Ben ne oldum yahu!

Bay Jean Latour adında bir ecnebi okuyucum da «Tifüs» mücadelesi için beşer kuruşluk rozetler yapılmasını ve bunlardan toplanan para ile her tifüs hastalığını haber verene on lira mükâfat verilmesini» tavsiye ediyor. Güzel fikir ama ben ne yapabilirim. Ne doktorum, ne de bit!

Ben ne oldum yahu? Allah rızası için bana bir bakın! Halimde, kıbalimde bir değişiklik var mı?

Doğrusu endişe içindeyim. Böyle envai türlü derd, fikir ve şikâyet için bana müracaat edenler isteklerinin yapılamadığını görünce fena halde içerliyecekler. Hani buna iktidarımın müsaid olmadığını bilseler ciğerim yanmaz, yapmıyorum sanıp küsecekler.. İşte o zaman fena olacağım..

Ben ne oldum yahu?

B. FELEK

Not:

Bostancıda okuyucumuz A. K. K.

Yazdığınız fıkra bundan şu kadar yıl evvel Cumhuriyet gazetesinde bana karşı yazılmıştı. Fransız olmadığım için o doktora müracaat etmedim zaten buna da lüzum yoktu. Lâkin o fıkradaki ilâcı galiba bu fıkrayı anlatan zat almış olacak ki hâlâ unutmamış. Saygılar. **B. F.**

Teşekkür ve rica

Kış gelirken İstanbul halkının kömür derdile uğraşmak gazeteler için başta gelen bir vazifedir. Bu maksad ve niyetle Cumhuriyette çıkmış olan bazı yazılar Kömür Dağıtma Ofisinin alâkasını çekerek cevabla vaziyeti izah etti. Bu alâkasına teşekkür ederiz. Bu izah üzerine okuyucularımızdan aldığımız mektublarda başka bir müşkülden bahsediliyor. O da şudur:

Yeni yapılmış kuntratlara iltifat edilmediği, halbuki bir çok eski kiracılarla mal sahibleri arasında karşılıklı emniyet yüzünden senelerce kuntrat olmadığı halde bu defa sırf kömür alabilmek için mukavele akdedildiği ileri sürülmekte ve Ofisin bu mukaveleleri reddedecek yerde, inanmadıklarını tahkikata havale ederek istihkak sahiblerini çoluk çocuğile bu kış kömürsüz bırakmaması rica edilmektedir. Biz de bu ricaya iştirak ederiz.

EV KADININA

KOLAYLIKLAR

BAYAN CEMİLE SÖKER'in

Bu kıymetli kitabı bir ev kadını için lâzım olan yüzlerce kolaylığı göstermektedir. Elli kuruştur. Ahmed Halid Kitabevinde satılmaktadır.